

CORIOLANUS

Abban az időben, mikor Róma plebejus népe kivonult a Szent Hegyre, élt Rómában egy előkelő patriciusifjű, Gnaeus Marcius, akit az istenek okossággal és vitézséggel áldottak meg, de göggel és konoksággal is sújtottak. A volscusok elleni háborúban részt vett, és különösen kitűnt *Corioli* ostrománál. Ez a város a volscusok egyik népes, megerősített helye volt. A római sereg megszállta környékét, és ostrom alá vette. Egyáltalán nem számított arra, hogy a város részére valahonnan segítség, felmentő sereg érkezhessen, hiszen a közelben lakó volscusokat, mielőtt ide jöttek, szétverték, és nem gondoltak arra, hogy hamarosan összeszedik magukat. De tévedtek. Míg ők csak a városbeliekre ügyeltek, *Antium* felől volscus légiók rohanták meg a római tábornok. Corioli falain az őrség jelentette a lakosságnak, hogy megjöttek a felmentők. A hír viharos lelkesedést keltett. Fegyvert ragadtak, hogy kitörve a várból, két tűz közé szorítsák a rómaiakat. Ezek a jól megerősített táborban hősiesen ellenálltak, de az egyenlőtlen küzdelemben bizonyára alul maradtak volna, ha nincs ott Gnaeus Marcius. Ez a tábor legvitézebb ifjaiból válogatott csapatot állított össze, és szembeszállt a városból kitörő ellenséggel. Rövid tusában megállította, majd visszaszorította őket. A coriolibeliak nem számítottak arra, hogy az őrség ilyen komoly ellenállást tanúsít, és hátrálni kezdtek. Marciusnak most választania kellett, hogy a város lakóit veszi-e üldözőbe, vagy a tábor másik oldalát ostromló volscusok ellen fordul. Ő az előbbi választotta. Csapatával vakmerően benyomult a tárva maradt kapun az ostromlott városba. A most már fejüket vesztett corioliakat szétkergette, leölte, vagy foglyul ejtette. A falakon levő faházakat felgyújtatta, majd a város házaira került a sor. A csatazaj és a máglyaként lángoló házak a tábornok védő rómaiakat bátorsággal, az ostromló volscusokat félelemmel töltötték el. Nem is tartottak ki sokáig. Látták, hogy a város elveszett, tehát megfutamodtak. A rómaiak késő estig üldözték őket, csak akkor tértek vissza diadalittasan és nagy zsákmánnyal megrakodva a táborba. Gnaeus Marcius a kivívott győzelemért a Coriolanus melléknevet kapta. A következő évben senkivel sem háborúzott Róma, és így - ami a legnagyobb ritkaság volt - be lehetett csukni Janus templomának kapuját. A falakon belül is elcsitulnak a patriciusok és plebejusok között. De ekkor meg új veszedelem támadt. Minthogy a nép kivonulása miatt a földek nagy része műveletlenül, parlagon maradt, ami gabona pedig mégis termelt, azt az aszály pusztította el, éhínség ütötte fel a fejét. Olyan volt a város, mintha az ellenség hosszan ostromolta volna! A gazdagok még drága pénzen tudtak magukon segíteni, de a rabszolgákat teljes pusztulás fenyegette; a nép is erre a sorsra jutott volna, ha a néprövid közbélelésére a konzulok idejében nem gondoskodnak róla. Hajókat építettek, küldötteket menesztettek minden irányba. Ostiától, Róma kikötőjétől jobbra és balra felkeresték a szomszéd népeket, az etruszkokat és volscusokat, de mivel ezek gyűlölték a rómaiakat, nem sok reményt fűztek hozzájuk. Még délebbre hajóztak le, egészen Cumae-ig, de itt meg a Tarquiniusok bosszúálló szelleme kísértett. A küldöttek már nagy mennyiségű gabonát vásároltak össze, és készek voltak az indulásra, amikor Aristodemus, Cumae *tyrannusa*, akit a Tarquiniusok örökösükké tettek, visszatartotta a hajókat.

- Nem adom ezeket vissza nektek, mert ti sem adátok ki királyaitok vagyonát!
Nem jártak jobban a volscusoknál sem. Nemhogy gabonát nem tudtak vásárolni, de még attól is kellett tartaniuk, hogy megrohanják és felkoncolják őket. Az etruszkok emberségesebben viselkedtek. Itt a küldöttek nagy mennyiségű gabonát vásárolhattak, ez némileg enyhítette a nép inségét.
A következő évben, mikor az éhínség még tartott, a hajók lementek egész Szicíliaig, Itália északáig. Innen gazdagon megrakodva tértek vissza Rómába. A szenátus összeült, és az atyák arról tanácskoztak, a gabonából mennyit és milyen áron osszanak ki a népnek. Voltak, akik olcsú a múltan, igen olcsó árat, jóformán ingyen gabonaosztást javasoltak, de voltak, akik gyűlölték a népet, és úgy vélték, most itt az ideje, hogy letörjék, és visszaszerezzék tőle azokat a jogokat, miket a Szent Hegy-i kivonulás révén sikerült kicsikarni. Ezek között elsőnek szólalt fel Marcius Coriolanus, aki rendkívül gyűlölte a néprövidus intézményt. Ezeket mondta:

- Ha a gabonát olyan nagyon olcsón vagy ingyen akarják, ám legyen, de akkor adják vissza az atyáknak ősi jogaikat! Miért kell nekem népből választott tisztviselőket látnom? Miért kell túrnóm, hogy egy Scinius legyen hatalmon, legyen szent és sérthetetlen, fölöttem pedig úgy rendelkezzen, mintha legyőzött ellenség volnék vagy pénzen vásárolt rabszolga? Én, aki Tarquinius nem bírtam elviselni, most a zsarnokoskodó Scinius tőrjem? Tessék, nyitva áll az út, most vonuljon ki, most csalja ki magával a népet a Szent Hegyre meg más dombokra! Rabolják el most is földjeinkről a termést, mint három évvel ezelőtt tették! De merem állítani, hogy ha most kemények leszünk, és nem adunk nekik olcsó vagy ingyengabonát, úgy megszelídülnek, hogy maguktól indulnak a földek megművelésére, és lemondanak becsületlenül szerzett jogaikról.
Az egész beszédből csak úgy áradt az ádáz gyűlölet. A nép őszereinte választhatott: vagy az ingyengabonáról mond le, és akkor éheznie kell, vagy a néprövidus hivatalát adja fel, és akkor kiteszi magát az atyák kénye-kedvének. Ettől a szigorú, sőt kegyetlen állásfoglalástól még a szenátorok is visszariadtak, nagyon is veszélyesnek tartották. Igazuk volt. Mert mikor a kúria elé összecsendült tömeg megtudta, hogy Coriolanus mit mondott, és mit javasolt, dühös hangok hallatszottak:

- Most már éheztetni akarnak bennünket, mintha ellenségek volnánk?
- Most, mikor kenyérhez juthatnánk, Gnaeus Marcius kiveszi a szánkóból?
- Szeretné, ha megkötözve átadnánk neki néprövidusainkat, és így tölthetné ki bosszúját rajtuk a mi rovásunkra!
- Íme, az új hóhér, aki előtt vagy éhen kell halnunk, vagy szolgaként csúszunk-másznunk!

Egyszóval a nép nagyon el volt keseredve. Amikor Coriolanus távozásban volt a kúria épületéből, meg akarták rohanni, és végezni vele, de a jelenlévő

néprövidusok, akik ugyan nem vehettek részt a szenátus ülésén, de a nyitott ajtó mellett ülve minden szót hallottak, megvédtek a nép dühétől. Törvényadta joguknál fogva azonban egy közeli napot jelöltek meg számára, amelyen felelnie kell a nép ellen tanúsított magartásáért. A nép tisztelte tribunusait, egyelőre megelégedett ezzel, és Coriolanus sértetlenül távozhatott. De annál kevésbé tisztelte Coriolanus a néprövidus hatalmat. Mit törődött ő azzal, hogy törvény elé idézték! Nem jelent meg a néprövidusok előtt. Véleménye szerint a plebejusok hivatalnokai nem ítélezhetnek patriciusok felett. A nép haragja kemény ítéletet hozott. Gnaeus Marcius Coriolanus - hangzott az ítélet - ellenséges érzületű hazájával szemben, a törvényeket nem tiszteli, s népe romlásra tör. Halált érdemelne, de Coriolinál szerzett érdemei miatt életének megkegyelmezték, és száműzetésre ítélték.

- Menjén a volscusok közé, ott az ő méltó helye - mondták. Akkor még nem sejtették, mennyi gondot és bajt jelent számukra Coriolanus száműzetése.
Coriolanus elment a volscusokhoz. Ezek szívesen fogadták a hírneves hőst, barátságosan megvendégelték, és napról napra mind több jelét adták iránta érzett nagyrabecsülésüknek. Coriolanus csakhamar összeemegekedett velük, és gyakran panaszkodott, és fenyegetőzött ellőttük hazája ellen. Ezzel még jobban megnyerte a volscusok bizalmát, különösen a volscusok vezére, Attius Tullius kedveskedett neki. Attius Tullius régtől fogva ádáz ellensége volt a rómaiaknak, és most, hogy legnagyobb hősiük közéjük jött, messzemenő terveket kovácsolt. Hosszas beszélgetéseik, tanácskozásaik során kialakult a terv, hogyan lehetne Rómát megsejteni. Természetesen háborúra gondoltak, de ennek megindítása nem csekély nehézségbe ütközött. A volscus nép ugyanis oly sok balul sikerült fegyverfogás után bizonyára nehezen szánja rá magát újabb háborúra Róma ellen, meg aztán nemrég tizedelte meg soraikat valami súlyos járvány, mely elvitte az ifjak színe-javát. Rendkívüli eseménynek kell annak lennie, ami újból felébreszti bennük a harci kedvet és a szunnyadó gyűlöletet. Hogy ez a rendkívüli esemény bekövetkezzék, Attius cselhez folyamodott. Rómában éppen arra készültek, hogy megismételjék a *Ludi Magni* (Nagy Játékok) nevű fogadalmi ünnepet, amit a szenátus Jupiter tiszteletére rendelt el. Hogy meg kellett ismétlni, annak az volt az oka, hogy az első alkalommal az ünnepi játékokat botrányos jelenet előzte meg. Egy római polgár a cirkusz porondján furkósbottal ütlegelve végigkergetett egy rabszolgát. Méltatlan dolog volt ez az áldozat színhelyéhez, mert bár versenyjátékok folytak ott, mégiscsak az isten tiszteletére folytak, és áldozatnak számítottak. De mintha mi sem történt volna, kora délelőtt megkezdtek a játékokat, és este ünnepélyesen be is fejezték. Néhány nap múlva azonban egy bizonyos Titus Latinius nevű embernek csodálatos álomlátása volt. Álomában megjelent előtte Jupiter, és így szólt:

- Nem tetszik nekem, ami a játékok előtt történt. Ha meg nem ismétlítek kellő pompával az ünnepet, veszedelmet támasztok a városra. Add ezt tudtul a konzuloknak.

De Latinius, egyrészt, mert félt, hogy kigúnyolják (mert ugyan mivel tudná bizonyítani, hogy valóban megjelent neki az isten?), másrészt, mert nem merte zavarni a konzulokat, nem adta át Jupiter üzenetét. Pár nap múltán azonban hirtelen meghalt a fia. És hogy ne legyen kétsége a gyászos eset oka felől, álomában újra megjelent az isten, és így fedtte meg:

- Megsértetted isteni méltóságomat. Ezért büntettelek fiad halálával. De mondom neked, még nagyobb árat fizetsz, ha parancsomat sietve nem jelentet a konzuloknak!

Latinius azonban, mintha csak gonosz szellemek szállták volna meg, még mindig húzta-halasztotta a dolgot, még mindig habozott, annyira félt, főleg az emberek gúnyolódásától. Erre súlyosan megbetegedett. Olyan gyengeség fogta el, hogy nem volt jártányi ereje sem, ágyának esett. Úgy vélte: ismét Jupiter haragja sújtotta. Most már bánta habozását, és ment volna szívesen, de lábai nem bírták. Agyához hívta hát feleségét, fiait, egész családját, és elmondta nekik látomásait, Jupiter üzenetét, magyarázatát adta a csapásoknak, melyek érték. Azok szent borzongással hallgatták. Amikor befejezte elbeszélését. Így kiáltottak fel:

- Vitesd magad haladék nélkül a fórumra a konzulok elé!
Így is cselekedett. A konzulok meghallgatták, majd a kúriába vitték. Itt a szenátorok előtt újra elmondta csodálatos álmait. És alig fejezte be elbeszélését. Íme, új csoda történt: akit minden ízében beteg, magatehetetlenül vittek a kúriába, most, hogy teljesítette Jupiter parancsát, saját lábán, ép-egészségesen tért vissza házába. A szenátus minden halogatás nélkül elrendelte, hogy a játékokat meg kell ismétlni, és ezek a játékok a lehető legpompásabbak legyenek, hadd lássa az isten, hogy akinek a római nép gazdagságát köszönheti, annak gazdagon áldoz. Ezt az alkalmat használta fel Attius Tullius, hogy ravasz cselrel háborúra ösztönözze a volscusokat. Mivel ez időben a volscus és a római nép békében élt egymással, Tullius kerülő úton elérte, hogy a volscusokat is meghívják az ünnepi játékokra. A volscusok el is jöttek szép számmal. Mielőtt azonban a játékok megkezdődtek volna, Tullius - ahogy megbeszélte Coriolanus-szal - fölkereste a konzulokat.

- Van valami közölnivalóm - mondta -, ami államotok életét közelről érinti. A konzulok kíváncsian várták, mit akar mondani.

- Ne gondoljátok, hogy szívesen mondom el azt, amit most hallani fogtok tőlem, hiszen saját népem polgáraitól, honfitársaimról akarok előttetek beszélni. Nem panaszképpen mondom, világért sem, csak éppen azért jöttem, hogy óvjalak benneteket, ne adjatok lehetőséget nekik, hogy meggondolatlanul valami kellemetlenséget okozzanak. Megmondom őszintén, az én népem jelleme nagyon ingatag. Könnyen fellángol, de hamar elalszik. Ezzel magyarázható az a sok vereség, amit tőletek szenvedtünk, és ha még ma is élünk, az nem a mi érdemünk, hanem a tiétek, mert irgalmasok voltatok, és megkegyelmeztetek nekünk. Miről van tehát szó? Arról, hogy a ti ünnepi játékaitokra igen sok hazámfia jött Rómába. Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy a játékok alatt, míg a tiétek teljesen

elmerülnek azok nézésében, a mieink izgága csoportja összeakaszodik a titekkel, és a játékból véres verekedés lesz. Vagyis megismétlődik, amire bizonyosan jól emlékeztek, az a súlyos kellemetlenség, amit néhány évvel ezelőtt a féktelen szabin ifjúság okozott. Persze mindez csak balsejtelem, bár ne történnék semmi! De én úgy éreztem, hogy ezt nektek előre el kell mondanom, mert ha már megtörtént, nem lehet meg nem történné tenni. Így kívánta a magam érdeke, de a tiétek is. Még csak annyit, hogy a magam részéről annyira félek mindenféle esetleges összetűzéstől, hogy még ma haza szándékozom menni, hogy bele ne keveredjem itt valamibe.

Szólt és eltávozt. A konzulok ezt a szerfőlött kényes ügyet a szenátus elé terjesztették. Az atyák nem látták át Attius ravasz tervét, sőt úgy gondolták, hogy ha a veszély önmagában nem is látszik nagynak, de Attius bizonyára sejt valamit, és ha már ő figyelmeztet, nem árt, ha a szenátus megfogadja a szavát, és óvatossá lesz. Így hát határozatot hoztak, hogy a volscusok azonnal, még a sötétség beállta előtt távozzanak a városból. Megindultak minden irányban a kikialtók, hirdetőik: a volscusoknak el kell hagyniuk a várost. Ezek mindenre el lehetnek készülve, csak erre nem. Egyesek csodálkozva, mások megdöbbenve hallották a hirdető harsány szavát:

- A volscusok azonnal, még az éj beállta előtt hagyják el Róma területét!

Ki-ki sietett haza, szállására, hogy magával hozott holmiját összekapkodja, és a legrövidebb úton távozzék. Mikor a kapukon kívül többen összeverődtek, méltatlankodni kezdtek:

- Miért csinálták ezt velünk? Hát bűnösök, gonosztevők vagyunk mi, hogy elűznek az ünnepi játékoknak még a színhelyéről is? Vagy fertőző nyavalyában szenvedünk, hogy az istenek és emberek gyűlekezetében nincs számunkra hely?

Így mérgelődtek, méltatlankodtak, és miközben egyre távolodtak Rómától, valóságos menetté fejlődtek. Az elől menetelők megvárták a később jövőket, együtt vonultak hazafelé. Mit sem sejtve a történetek valódi oka felől, elérkeztek a Ferentina patak forrásához, ahol egyszerre Tullius jött velük szembe. Megállította őket, és a legnagyobb felháborodást színelte amiatt, ami Rómában velük történt. Szitkozódott, fenyegetőzött, mintha őt értették volna meg legjobban. Amikor azután látta, hogy szavai visszhangra találtak, az egész tömeget levezette az út mellett elterülő mezőre, és ott szónoklatot tartva felidézte előtűk a rómaiak sok jogtalan erőszakosságát, és hogy hányszor kellett már vereséget szenvedniük Rómától. Majd így folytatta:

- De ha minderről meg is feledkeztek, mit szóltok mai gyalázatos eljárásukhoz? Mit szóltok ahhoz, hogy csúfot űztek belőletek? Nem vesztitek észre, hogy megint diadalt arattak rajtatok? Gondoljátok csak meg, hány idegen, hány szomszédos nép fiai voltak meghíva Rómába. Szép kis látvány lehetett, amint ti asszonyostul, gyerekestül ott vonultatok kifelé szemük láttára! Mit gondolhattak rólatok, amikor meghallották a hirdető szavát, és aztán látták, milyen szépen engedelmeskedtek? Nyilván azt, hogy valami istentelenség lakozik bennetek, és ha részt vettek volna az ünnepen, megszenstelenítettétek volna, és az istenek megharagudtak volna. Bizonyára ezt gondolják, és ez egészen érthető is. Az is lehetséges, hogy ezzel a gyors távozástokkal az életeteket mentettétek meg. Hát nem ellenséges város az, ahol egyetlen napi tartózkodástoknak halál lehet az ára? Vegyétek végre észre: háborút kezdtek ellenetek! De ha ti férfiak vagytok, azok keserültek meg, akiktől kiindult.

Így beszélt Tullius. A maga szája íze szerint magyarázta nekik a történeteket, és haragot akart ébreszteni lelkükben. Mikor ezt a célt már elérte, elbocsátotta őket.

- Menjete haza - tette hozzá gúnyosan -, és meséljétek el, milyen kitűnő bánásmódban részesültetek Rómában!

Szétszéledtek hát a haragos és méltatlankodó volscusok, és hazamentek. Otthon aztán mindegyik elmesélte családjának, rokonainak, ismerőseinek, hogyan jártak Rómában. Ha hozzátett, ha elvett belőle, mindegy az, egyre nőtt-dagadt a história, egyre nőtt-dagadt a gyűlölet. Így lett a gyűlöletből a szövetség felbontása. És lett a felbontott szövetségből háború. A nép úgy határozott, hogy Attius Tullius és Gnaeus Marcius legyen a fővezér. Mindkettőben bíztak, de Marciusban talán még nagyobb volt a bizalmuk. Tudták, hogy ő mindenkinél jobban gyűlöli Rómát, ahol számkivetésre ítélték. A volscusok jól számítottak. Csakhamar kiderült, hogy egy jó vezér felér egy fegyelmezett sereggel, míg Róma a széthúzáson kívül a gyöngye hadvezér sínylete meg. Coriolanus megindult seregével Róma felé. Az útjába eső városokat sorban elfoglalta, és átadta a volscusoknak, a római telepéseket pedig elűzte. Így érkezett Róma közelébe, s a várostól mintegy ötezer lépésnyire, a Cluilus-árok közelében táborot ütött. Egyelőre nem fogott hozzá a város ostromához, ahelyett inkább a városlakók földjeit pusztította. Arra azonban vigyázott, a patriciusok földjében ne essék kár. Ezt vagy azért csinálta, mert csak a plebejusokra haragudott, vagy mert Róma népe között akarta elhinteni a gyűlölség magvait. Számítása helyesnek bizonyult. Egyszer többen mondogatták:

- Ki hiszi el, hogy a mi atyáink nincsenek cimboraságban Coriolanusszal? Ha nem volnának, nem kímélné az ő földjeiket sem!

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az ellenség jelenléte mégiscsak összetartotta őket, a belső rend mégsem borult fel. Bár a cél közös volt: Rómát megmenteni, ezt akarták a patriciusok és plebejusok egyaránt, de más-más úton. A szenátus és a konzulok a fegyverekben bíztak, fegyveres döntést akartak, míg a nép mindenáron békét, békés megoldást követelt. Végül is a nép győzött, mert az atyák belátták, hogy a népet akarata ellenére nem vihetik harcba.

A konzulok tehát összehívták a szenátust, és ott megválasztották a követeket. Ezek el is mentek Marciushoz, hogy a békéről tárgyaljanak vele. A válasz fennhéjázó volt:

- Tárgyalhatunk a békekötésről, ha visszaadjátok a volscusoknak földjeiket, amelyeket elraboltatok tőlük. Ha azt reméletek, hogy nyugodtan fogjátok élvezni, amit háborúban szereztek, csalódtok! Én nem feledkeztem meg azokról a sérelmekről, amelyeket tőletek szenvedtem, sem vendéglátó gazdáim jótéteményeiről, és rajta leszek, hogy ti is meglássátok: megtört-e bátorságom a száműzetésben, vagy haragomtól még nagyobbra nőtt?

A követek dolgukevészetlenül tértek vissza Rómába. A szenátus újra kiküldte őket, hogy engedékenységre bírják Coriolanust, de ekkor már be sem engedték őket a

táborba. Erre a papok teljes papi díszbe öltözve elébe járultak, hogy megengeszteljék, de Coriolanust ők sem tudták eltéríteni szándékától. Teljes bosszút akart állni a római népen. Ez a nép azonban még mindig bízott abban, hogy békésen el lehet intézni az ellenségeskedést, hogy nem kell fegyvert fogni, ölni és öletni. De a remény napról napra csökkent. Coriolanus hajthatatlan maradt. Ekkor a római asszonyok, a *matronák* tanácskozásra gyűltek össze, hogy mitévők legyenek. Az asszonyokat Veturia, Coriolanus anyja hívta meg házába. Vele lakott menyé, Volumnia és két kis unokája, Coriolanus fiai. Hosszas tanácskozás után arra az elhatározásra jutottak, hogy az idős Veturia Volumniával és két kis unokájával együtt maga megy az ellenséges táborba, és ha már a férfiak nem tudnak békét teremteni, hát esdjék ki az asszonyok sírásukkal és könnyeikkel. Mikor ezt a férfiak meghallották, gúnyolódni kezdtek:

- Csak asszonyoknak juthat ilyesmi eszébe! Hogy gondolják ezt? Hogyan lágyíthatná meg anyai sírás és hitvesi könny annak az embernek a szívét, aki elárulta hazáját és népét? Kőből van annak a szíve! Hiábavaló próbálkozás lesz ez!

De az asszonyok nem törődtek a várható kudarral, elindultak. Nem kellett sokáig menniük, közel volt az ellenség tábor. Nem is mentek egyedül, síró asszonyok kísérték őket. Az örök jelentették Coriolanusnak, hogy nagy tömeg asszony kér tőle meghallgatást. Kelletlenül ment eléjük, el volt szánya, hogy ők icipoly hajthatatlan marad, mint a korábbi követségeknél. Nevetségesnek és egyben bosszantónak találta, hogy asszonyok akarják meglágyítani kemény szívét, mikor őt sem a követek ékes szavai, sem a díszbe öltözött papok vagy a vallásos félelem nem térítették el szándékától. De hát hadd sírjanak, hadd jajgassanak, ha nekik úgy tetszik! Leült, közömbösen szemlélte az asszonyok gyászba öltözött seregét, és várta, hogy egyikük majd előlép, és mond valamit. De egy ideig nem történt semmi. Kezdt már bosszankodni, mikor szolgálja, akit még Rómából vitt magával, odahajolt hozzá, s halkán figyelmeztette:

- Ha jól látom, anyád, hitvesed és gyermekeid is itt vannak.

Coriolanus erre felpattant székéről, és rohant anyjához, hogy megölelje. De Veturia tekintete, ez a könnyekkel áztatott, szápadt, szomorú arc egyszerre haragos és kemény lett.

- Állj meg! Mielőtt megengedném, hogy megölelj, tudni akarom, hogy ellenségemhez vagy fiamhoz jöttem-e! Mondj meg: itt a táborban anyád vagy foglyod vagyok-e? Hát ezt kellett hosszú öregségemre megérnem, hogy fiamat először száműzzék, azután meg mint ellenségemet lássam viszont? El tudad pusztítani ezt a földet, mely szült és táplált téged? És ha képes voltál is arra, hogy messziről fenyegezd szülőföldedet, legalább akkor szünt volna meg gyűlöleted, mikor erre a földre léptél, és megláttad a hazai tájat! Micsoda ember vagy te? Róma falai nem juttatták eszedbe: "Ezek a falak örök házamat, abban házi isteneimet, ott van anyám, hitvesem, két szép gyermekem... Ó, én szerencsétlen! Ha nem születtek volna e világra, most Rómát nem fenyegetné ellenség! Ha nem lenne fiam, most szabad hazában szabad nőként halhatnék meg! Nincs olyan csapás, ami számomra rútabb, számomra gonoszabb lenne! De én legalább nem hordozom sokáig nyomorúságot, öreg vagyok, hamarosan meghalok, de nézz fiadra! Ha tovább járod ezt az utat, korai halál vagy hosszú szolgaság vár rájuk!"

Mire Veturia végére ért szavainak, Volumnia és gyermekei már ott csüggték Coriolanuson, ölelték, csókolták és sírtak, sírtak a többi asszonnyal együtt. És íme, az anyai fájdalomtól, a hitvesi bánatból fakadt könnyeknek nem tudott ellenállni a makacs férfi, akit nem hatottak meg sem a követek szavai, sem a papok méltósága. De ezek a könnyek, ezek mások voltak... Ezek megtörték elszántságát, hiszen őt és hazáját siratták. Megölelte övét, elbocsátotta őket, és még azon a napon táborot bontott. Visszavonta a volscus sereget a várostól. További sorsáról kétféle hagyomány van. Az egyik az, hogy a volscusok családottságukban feldühödve megölték, a másik pedig az, hogy késő öregségében, hazájától távol halt meg. Egy régés-régi följegyzés megemlíti, hogy élete vége felé sűrűn mondogatta:

"Vén embernek keserű csak igazán a száműzetés kenyeré!"

Az asszonyok visszatértek Rómába. A férfiak nem fukarkodtak a dicsérettel, hiszen asszonyi könnyek mentették meg a várost, nem a férfiak fegyverei. Hogy ennek a dicsőséges eseménynek látható emléke is legyen, templomot állítottak Fortuna Muliebrisnek, az Asszonyokat Védő Szerencse istennőnek. A volscusok később Attius Tullius vezérletével, az aequusok szövetségében újból megindultak Róma ellen. Nem nyughattak, Rómát mindenképpen le akarták igazni. De az aequusok nem egyeztek bele, hogy az ő seregüknek is Attius Tullius parancsoljon.

- Miénk a veszedelem, övök a dicsőség? Azt már nem! - mondogatták.

Ebből vita, a vitából veszekedés, a veszekedésből fegyveres összetűzés és heves harc támadt. És melyik lett a győztes? A két veszekedő közül a harmadik: Róma. Mert a két ellenséges had gyilkos és hosszan tartó háborúskodásban teljesen felemészette egymást, míg Róma gyarapodott.